

Marlon Brandos enetale

Stevan Rileys dokumentarfilm »Listen to Me Marlon« er en enestående rejse i legenden Marlon Brandos inderste univers. Gennem private og afslørende båndoptagelser giver den et bemærkelsesværdigt og gribende portræt, hvor Brando bl.a. reflekterer om karakterskuespillet, borgerrettighedsbevægelsen og ikke mindst angst.

AF SANJA SILJAK

Nogen kender ham som den skrupelløse oberst Kurtz. Andre husker ham bedst i rollen som mafiabossen Vito Corleone og for den ældre generation vil han altid være Terry Malloy fra Elia Kazans prisbelønnede film »On the Waterfront« (1954).

Marlon Brando har spillet alt fra Napoleon til den mexicanske revolutionær Emiliano Zapata og grundet sin suveræne indsats og udstråling er han betragtet som en af de bedste

skuespillere nogensinde.

Stevan Rileys film, *Listen to Me Marlon*, er imidlertid ikke blot en hyldst til legendens storhed. Som et mosaik, der langsomt bliver til, formår dokumentaren også at give os et fascinerende indblik i Brandos komplekse og ualmindeligt enigmatiske sind.

Første scene indleder med en digitaliseret, 3D-skanning af Brandos ansigt, som direkte henvender sig til publikum som et slags genfærd. Det bliver tydeligt, at Brando ikke er hvemsomhelst. Han er en uforudsigelig, filosofisk og idealistisk kunstner, som formår at transmittere følelser på det store lærred helt uden fortilfælde.

Samtidig er han kynisk, rebelsk og noget dystert.

Eksistens præget af ambivalens

Grænsen mellem genialitet og vanvid er flydende, og filmen viser også, hvor skrøbelig en psyke Brando havde. Legenden, som vandt flere Oscars og var et sexsymbol for både mænd og kvinder verden over, kæmpede nemlig en livslang kamp med sine indre dæmoner, og de private båndoptagelser som Brando gjorde brug af fungerede delvist som en slags selvpsykoanalyse.

Den utvivlsomt smukke skuespiller led af overvældende følelser af usikkerhed, som bl.a. resulterede i promiskuitet og senere hen overvægt.

»Underlegenhed.. Jeg har været tæt på den følelse hele mit liv«, udtaler Brando. Det er netop det særlige ved filmen, at vi kommer så tæt ind på huden af Brando og hører ham afsløre sine mest intime tanker. Mere end følelssporno, så ligger der et universelt aspekt i hans refleksioner, som er rammende og aldeles tankevækkende.

For at bekæmpe sin angst optog Brando også en række selvhypnose bånd, hvor han vendte tilbage til tidligere stadier fra sin barndom: »Husker du, Marlon, da du sad under egetræet, hvor tryk og rolig du var?«

Trods disse forsøg på at berolige sit sind lærer vi, at Brandos barndom var alt andet end tryk. Moderen, som var alkoholiker, forlod familien og efterlod dermed Brando med en autoritær fader, som var ude af stand til at yde omsorg og give kærlighed til sin søn.

Disse oplevelser medvirkede til, at Brando måtte søge kærlighed og opmærksomhed andetsteds.

At spille skuespil er at lyve

For Brando havde skuespilkunsten en universel størrelse. I det daglige, påstår han, lyver vi alle. Vi holder ofte noget tilbage af forskellige grunde og lyver, når det er bekvemmeligt for os. Man lyver for at opnå fred og ro, og man lyver for at opnå kærlighed.

»Når man som barn er uønsket søger man efter en identitet, som vil blive accepteret«, fortæller Brando og tilføjer at han blev skuespiller »ved et uheld«.

Den ligefremhed, som Brando udviser, er med til at styrke filmen og gøre den autentisk. Det er en fryd at lytte til hans refleksioner om diverse emner, for han mestrer virkelig talekunsten.

Tag f.eks. dette passage, hvor han reflekterer over, hvad det er, der tiltrækker os ved at gå i biografen eller teateret:

»Der er noget absurd ved, at folk betaler penge for at komme ind i et mørkt rum, hvor de sidder og kigger på en skærm, hvorpå billeder bevæger sig og taler. Grunden til, at de ikke har lys i teateret er, at folk går derind med deres fantasi. Personen på skærmen gør alle de ting, som du gerne vil gøre. De kysser den kvinde, som du gerne vil kysse, slår de mennesker, som du gerne vil slå, og er modige på den måde, som du gerne vil være modig på. Publikum låner dem selv ud til deres subjekt og skaber ting som ikke er der.«

Solidaritet med underhunden

Gennem filmen, som går kronologisk til værks med Brandos livshistorie fra barndommen til alderdommen, klipper Riley en række interviews ind, som Brando i løbet af sin karriere har givet. Her lærer vi bl.a. om, hvorledes hans kynisme og skepsis vendte sig mod amerikansk politik og kultur.

I 1973 afviste Brando nemlig en Oscar for rollen som Don Corleone i *The Godfather*. I stedet sendte han en indianer på scenen som protest over myndighedernes behandling af den indfødte befolkning og den måde, de blev skildret på i amerikanske Hollywood-film.

Det had til amerikansk kultur, politik, og ikke mindst Hollywood voksede i takt med hans stigende berømmelse og ikon-status. Man fornemmer Brandos intuitive hældning til venstre i den politiske skala, men også en vis skuffelse.

Hans idealistiske håb om, at samfundet skulle ændres til det bedre forvandlede sig langsomt til en vis form for nihilisme. Selvom Brando havde sympati for De Sorte Pantere og borgerrettighedsbevægelsen generelt var han stadig, til hans store frustration, en del af Hollywoodmaskineriet. Konflikten gjorde, at han lukkede sig mere og mere inde.

De mørkeste øjeblikke i filmen har Riley dog håndteret med stor følsomhed, og hele vejen igennem føler man, at den Brando, han portrætterer, er tro mod den ægte.

Brando lever videre

Fra den allerførste scene lige til den sidste er filmen helt og aldeles tryllebindende. Her går form og indhold op i en højere enhed; Ikke alene får man mulighed for at stirre i halvanden time på Brandos gudesmukke ansigt og krop, man får også en enestående chance for at lytte til hans dybe, menneskelige og modsætningsfyldte følelser og refleksioner, som er et kunstværk i sig selv.

Filmene giver os et billede af Brando som en uforlignelig kunstner med en storslået udtryksfuldhed og samtidig fremstår han som en helt ordinær person, der kunne være ens bedste ven.

Hvis man er fan af Brando, og i forvejen kender til hans livshistorie, vil man måske sidde tilbage med følelsen af, at Riley kunne have afsløret meget mere af det enorme arkiv, han har haft adgang til. Samtidig føler man, han i højere grad kunne have gjort brug af og fremhævet det poetiske potentiale, som materialet indeholder.

Brando havde nemlig sans for at fortælle en historie, og når han oven i købet er ved at fortælle sin egen, har man mere lyst til at absorbere hver enkel sætning end at blive

forstyrret af interview-klip man allerede har set.

Når det så er sagt, er filmen aldeles vellykket og enormt rørende. Derudover rummer den et potentiale til at sætte Brando på dagsorden igen og introducere ham for den yngre generation.

Man efterlades med følelsen af, at Brando ikke er færdig med sin historie og velvidende om, at arkivet gemmer på endnu mere materiale, er det måske kun et spørgsmål om tid, før der kommer mere.

Det kan man i hvert fald håbe på, og i mellemtiden har vi Rileys perle af en film, som i den grad er et unikt bidrag til at holde legenden i live.

Sanja Siljak er cand.soc.

Listen to Me Marlon. Instruktion: Stevan Riley. Filmen blev vist på CHP:DOX i november.

Se også beskrivelse af filmen på www.imdb.com

Redaktion: Modkultur

Emneord: CPH:DOX | dokumentarfilm | marlon brando | anmeldelse |

Tak fordi du bruger Modkraft.

Vi håber du har læst noget interessant eller oplysende.

Du kan støtte Modkraft via MobilePay: **36 39 73 31**